

Briselē, 2021. gada 1. decembrī
(OR. en)

14587/21

Starpiestāžu lieta:
2021/0386(NLE)

FISC 224
ECOFIN 1191

PRIEKŠLIKUMS

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2021. gada 30. novembris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs <i>Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2021) 736 final
Temats:	Priekšlikums - PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS, ar kuru groza Īstenošanas lēmumu 2009/1008/ES, ar ko Latvijas Republikai atļauj turpināt piemērot pasākumu, atkāpjoties no 193. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2021) 736 *final*.

Pielikumā: COM(2021) 736 *final*

Briselē, 30.11.2021.
COM(2021) 736 final

2021/0386 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS,

ar kuru groza Īstenošanas lēmumu 2009/1008/ES, ar ko Latvijas Republikai atļauj turpināt piemērot pasākumu, atkāpjoties no 193. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu

PASKAIDROJUMA RAKSTS

Saskaņā ar 395. panta 1. punktu 2006. gada 28. novembra Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu ("PVN direktīva"¹) Padome pēc Komisijas priekšlikuma ar vienprātīgu lēmumu var atļaut jebkurai dalībvalstij piemērot īpašus pasākumus, lai atkāptos no minētās direktīvas noteikumiem ar nolūku vienkāršot PVN iekasēšanas procedūru vai lai nepieļautu noteiktu veidu nodokļu nemaksāšanu vai izvairīšanos no nodokļu maksāšanas.

Vēstulē, kas Komisijā reģistrēta 2021. gada 4. aprīlī, Latvijas Republika (turpmāk "Latvija") pieprasīja atļauju turpināt piemērot pasākumu, ar ko atkāpjas no PVN direktīvas 193. panta, kas nosaka par PVN nomaksu atbildīgo personu. Ar šo pašu vēstuli Latvija nosūtīja ziņojumu par minētā pasākuma piemērošanu.

Saskaņā ar PVN direktīvas 395. panta 2. punktu Komisija par Latvijas pieprasījumu informēja pārējās dalībvalstis 2021. gada 9. augusta vēstulē un Spāniju 2021. gada 10. augusta vēstulē. Komisija 2021. gada 10. augusta vēstulē paziņoja Latvijai, ka tās rīcībā ir visa informācija, kas nepieciešama pieprasījuma izvērtēšanai.

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Saskaņā ar PVN direktīvas 193. pantu PVN parasti maksā tas nodokļa maksātājs, kas piegādā preces vai sniedz pakalpojumus.

Saskaņā ar PVN direktīvas 395. pantu dalībvalstis ar Padomes atļauju var piemērot pasākumus, lai atkāptos no PVN direktīvas noteikumiem un vienkāršotu PVN iekasēšanas procedūru vai nepieļautu noteiktu veidu nodokļu nemaksāšanu vai izvairīšanos no nodokļu maksāšanas.

Latvija pieprasīja apgrieztās maksāšanas sistēmu turpināt piemērot darījumos ar kokmateriāliem, t. i., noteikt, ka par PVN nomaksu atbildīga ir tā persona, kas minētās preces vai pakalpojumus saņem.

Sākotnēji Latvijai atkāpe ar Padomes Lēmumu 2006/42/EK² tika piešķirta līdz 2009. gada 31. decembrim un ar Padomes Īstenošanas lēmumu 2009/1008/ES³ — līdz 2012. gada 31. decembrim. Pēc tam termiņš atļaujai piemērot atkāpi tika pagarināts attiecīgi ar Padomes Īstenošanas lēmumu 2013/55/ES⁴ līdz 2015. gada 31. decembrim, ar Padomes Īstenošanas lēmumu (ES) 2015/2396⁵ — līdz 2018. gada 31. decembrim un ar Padomes Īstenošanas lēmumu (ES) 2018/2006⁶ — līdz 2021. gada 31. decembrim.

¹ OV L 347, 11.12.2006., 1. lpp.

² OV L 25, 28.1.2006., 31. lpp.

³ OV L 347, 24.12.2009., 30. lpp.

⁴ OV L 22, 25.1.2013., 16. lpp.

⁵ OV L 332, 18.12.2015., 142. lpp.

⁶ Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2018/2006 (2018. gada 11. decembris), ar kuru groza Īstenošanas lēmumu 2009/1008/ES, ar ko Latvijas Republikai atļauj turpināt piemērot pasākumu, atkāpjoties no 193. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 322, 18.12.2018., 20.–21. lpp.).

Saskaņā ar Latvijas sniegto informāciju kokmateriālu tirgus, kas ir viena no svarīgākajām Latvijas tautsaimniecības nozarēm, ir īpaši pakļauts krāpšanai PVN jomā, jo tajā pārsvarā ir liels skaits mazu vietējo uzņēmēju un atsevišķi piegādātāji un tādēļ, ka ir ļoti grūti izsekot materiālu aprītei un ar to saistītajiem darījumiem. Šajā nozarē strādājošie uzņēmumi var nebūt saistīti ar pienākumu veikt uzskaiti, kas var nozīmēt, ka koksnes piegādes darījumi ar privātpersonām netiek deklarēti. Tādējādi ir ievērojams risks, ka daži uzņēmēji varētu izvairīties no PVN maksāšanas. Tirgus raksturs un iesaistīto uzņēmumu rīcība ir izraisījuši krāpšanu PVN jomā, ko Latvijas nodokļu iestādēm ir bijis grūti kontrolēt. Lai apkarotu šo pārkāpumu, Latvija darījumos ar kokmateriāliem ir ieviesusi apgrieztās maksāšanas sistēmu, kas ir izrādījusies ļoti efektīva un ievērojami samazinājusi šajā nozarē krāpšanu PVN jomā.

Turklāt saskaņā ar Latvijas sniegto informāciju šis īpašais pasākums negatīvi neietekmē kopējos PVN ieņēmumus, ko iekasē galapatēriņa stadijā, un tādējādi tam nebūs negatīvas ietekmes uz Savienības PVN pašu resursiem.

Atkāpes parasti piešķir uz noteiktu laiku, lai varētu izvērtēt, vai īpašais pasākums ir lietderīgs un efektīvs, un lai attiecīgās problēmas risināšanai dalībvalstīm atvēlētu laiku ieviest citus vispārpieņemtus pasākumus valsts līmenī uzraudzīt materiālu aprīti, PVN nomaksu un nodokļa maksātāju saistību izpildi, kuriem būtu jārisina attiecīgā problēma līdz atkāpes termiņa beigām, tādējādi novēršot nepieciešamību pagarināt šo īpašo pasākumu. Atkāpe, kas ļauj izmantot apgrieztās maksāšanas sistēmu, tiek izņēmuma kārtā piešķirta kā galējs līdzeklis krāpniecības apkarošanai konkrētās jomās.

Tā kā juridiskā un faktiskā situācija nav mainījusies, šo atkāpes pasākumu tiek ierosināts pagarināt, lai Latvija varētu turpināt piemērot šo atkāpes pasākumu līdz 2024. gada 31. decembrim. Lai uzraudzītu materiālu aprīti, PVN nomaksu un nodokļu saistību izpildi, kas palīdzētu apkarot un novērst kokmateriālu nozarē krāpšanu PVN jomā, līdz šīs atkāpes termiņa beigām Latvijai valsts līmenī būtu jāīsteno citi vispārpieņemtie pasākumi.

• **Atbilstība pašreizējiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

Līdzīgas atkāpes saistībā ar PVN direktīvas 193. pantu ir piešķirtas citām dalībvalstīm, proti — Portugālei⁷, Rumānijai⁸ un Lietuvai⁹.

Tādējādi ierosinātais pasākums ir saskanīgs ar spēkā esošajiem PVN direktīvas noteikumiem.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

⁷ Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2019/1592 (2019. gada 24. septembris), ar ko Portugālei atļauj ieviest īpašu pasākumu, atkāpjoties no 193. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 248, 27.9.2019., 67–68. lpp.).

⁸ Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2019/1593 (2019. gada 24. septembris), ar kuru groza Īstenošanas lēmumu 2013/676/ES, ar ko Rumānijai atļauj turpināt piemērot īpašu pasākumu, atkāpjoties no 193. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 248, 27.9.2019., 69.–70. lpp.).

⁹ Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2018/1920 (2018. gada 4. decembris), ar kuru groza Īstenošanas lēmumu 2010/99/ES, ar ko Lietuvas Republikai atļauj pagarināt pasākuma piemērošanu, atkāpjoties no 193. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 311, 7.12.2018., 34.–35. lpp.).

- **Juridiskais pamats**

PVN direktīvas 395. pants.

- **Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)**

Vadoties pēc PVN direktīvas normas, kura ir šā priekšlikuma pamatā, subsidiaritātes principu nepiemēro.

- **Proporcionalitāte**

Šis lēmums attiecas uz atļauju, ko piešķir dalībvalstij pēc tās pieprasījuma, un tas neuzliek nekādus pienākumus.

Ņemot vērā atkāpes ierobežoto darbības jomu, īpašais pasākums ir proporcionāls izvirzītajam mērķim.

- **Instrumenta izvēle**

Ierosinātais instruments: Padomes Īstenošanas lēmums.

Saskaņā ar PVN direktīvas 395. pantu atkāpe no kopējiem PVN noteikumiem ir pieļaujama vienīgi ar Padomes atļauju, ko tā ar vienprātīgu lēmumu pieņem pēc Komisijas priekšlikuma. Padomes Īstenošanas lēmums ir vispiemērotākais instruments, jo to var adresēt atsevišķai dalībvalstij.

3. **EX POST IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI**

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Šā priekšlikuma pamatā ir Latvijas pieprasījums, un tas attiecas tikai uz šo dalībvalsti.

- **Ietekmes novērtējums**

Ar priekšlikumu Padomes Īstenošanas lēmumam Latvijai atļauj turpināt piemērot apgrieztās maksāšanas sistēmu darījumos ar kokmateriāliem. Situācija, uz kuru tika balstīta sākotnējā atkāpe, turpina pastāvēt. Saskaņā ar Latvijas sniegto informāciju, neraugoties uz to, ka kopš apgrieztās maksāšanas sistēmas ieviešanas kokmateriālu tirgū ir samazinājies to gadījumu skaits, kuros notikusi krāpšana saistībā ar PVN un izvairīšanās no PVN maksāšanas, risks nav novērsts.

Minēto pasākumu iepriekš atļāva ar 2003. gada Pievienošanās aktu¹⁰, proti, tā 7. nodaļas VIII pielikuma 1. punkta b) apakšpunktu, un ar Padomes Lēmumu 2006/42/EK¹¹ atbilstoši toreiz piemērojamajai Sestajai direktīvai 77/388/EEK. Tomēr laika gaitā krāpšana kokmateriālu nozarē paplašinājās, iekļaujot darījumus, uz kuriem sākotnēji neattiecās apgrieztās PVN maksāšanas sistēma. Piemēram, darījumi, kas saistīti ar koksnes blakusproduktiem. Līdz ar to apgrieztās PVN maksāšanas sistēmas piemērošanas joma tika vēl vairāk paplašināta, tādējādi samazinot krāpšanās iespējas. Turklāt no 2020. gada 1. janvāra kokmateriālu vai pakalpojuma saņēmējam par saņemtajām precēm vai pakalpojumiem ir jāmaksā, izmantojot bezskaidras

¹⁰ OV L 236, 23.9.2003., 33. lpp.

¹¹ OV L 25, 28.1.2006., 31. lpp.

naudas norēķinus. Šīs izmaiņas tika veiktas, lai standartizētu maksājumu prasības visos gadījumos, kad tiek piemērota apgrieztās maksāšanas sistēma ar mērķi uzlabot apkarošanas pasākumu efektivitāti saistībā ar krāpšanu PVN jomā.

Latvija apgalvo, ka atkāpes pasākuma pagarināšana ir nepieciešama, lai cīnītos pret krāpšanu kokmateriālu nozarē. Latvijas kokmateriālu tirgū pārsvarā ir mazie un vidējie tirgotāji un nodokļa maksātāji, kas pērk vai pārdod kokmateriālus un sniedz vai saņem saistītus pakalpojumus. Apgrieztās PVN maksāšanas sistēmu piemēro iekšzemes darījumiem ar kokmateriāliem un īpašiem pakalpojumiem tikai tad, ja preču piegādātājs un saņēmējs ir reģistrēti kā PVN maksātāji Latvijā. Saskaņā ar šo pieprasījumu kokmateriālu nozare ir īpaši neaizsargāta pret krāpšanu PVN jomā, jo ir ļoti grūti izsekot materiālu apritei un ar to saistītajiem darījumiem. Sākotnēji apgrieztā PVN maksāšanas sistēma bija attiecināma tikai uz kokmateriālu piegādēm. Attīstoties kokmateriālu tirgum, pakāpeniski pieauga krāpšanas risks, tāpēc no 2001. gada 1. aprīļa apgrieztās maksāšanas sistēma tika attiecināta arī uz dažiem pakalpojumiem, kurus sniedz darījumu ar kokmateriāliem ietvaros. Tomēr laika gaitā krāpšana kokmateriālu nozarē izplatījās arī uz citiem saistītiem darījumiem, kuriem netika piemērota apgrieztā PVN maksāšanas sistēma, piemēram, darījumiem, kas saistīti ar koksnes blakusproduktiem. Līdz ar to apgrieztās PVN maksāšanas sistēmas piemērošanas joma tika paplašināta, iekļaujot citas piegādes, tādējādi samazinot krāpšanas iespējas.

Saskaņā ar šajā pieprasījumā iekļautajām aplēsēm, pamatojoties Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) 2020. gada datiem no mežkopības un mežizstrādes saražotajiem produktiem un sniegtajiem saistītajiem pakalpojumiem (NACE 2. redakcijas 02 kods) 69% veido nozaru starppatēriņš. Eksports veido 18,9%, savukārt mājsaimniecību galapatēriņš ir tikai 10,5% produkcijas apjoma. 59,9 % no koksnes, koksnes un korķa izstrādājumu ražošanas apjoma, izņemot mēbeles (NACE 2. redakcijas 16 kods), paredzēti eksportam. Nozaru starppatēriņā izlietoti 37,4% un mājsaimniecību galapatēriņš ir tikai 1,4% produkcijas. Savukārt atbilstoši nozares ekspertu sniegtajai informācijai darījumi ar kokmateriāliem, kuros tiek piemērota apgrieztā PVN maksāšanas sistēma, veido apmēram 2,0 miljardus euro.

2021. gada 1. janvārī kokmateriālu nozarē bija reģistrēti 5389 nodokļa maksātāji (juridiskās personas), no kuriem 3418 personas bija PVN maksātāji.

Ja šis pasākums tiks pagarināts, kopējie PVN ieņēmumi, ko iekasē galapatēriņa stadijā, negatīvi ietekmēti netiks un tādējādi tam nebūs negatīvas ietekmes uz Savienības PVN pašu resursiem.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Priekšlikums ES budžetu neietekmē.

5. CITI ELEMENTI

Priekšlikumam ir noteikts termiņš.

Priekšlikums

PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS,

ar kuru groza Īstenošanas lēmumu 2009/1008/ES, ar ko Latvijas Republikai atļauj turpināt piemērot pasākumu, atkāpjoties no 193. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Padomes 2006. gada 28. novembra Direktīvu 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu¹ un jo īpaši tās 395. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) Ar Padomes Lēmumu 2006/42/EK² Latvijai tika atļauts līdz 2009. gada 31. decembrim piemērot īpašu pasākumu, ar ko atkāpjas no Direktīvas 77/388/EEK³ 21. panta 1. punkta a) apakšpunkta, lai noteiktu, ka darījumos ar kokmateriālu piegādi vai saistītu pakalpojumu sniegšanu atbildīgais par pievienotās vērtības nodokļa (PVN) maksāšanu ir saņēmējs. Ar Padomes Lēmumu 2009/1008/ES⁴, atkāpjoties no Direktīvas 2006/112/EK 193. panta, Latvijai līdz 2012. gada 31. decembrim tika atļauts turpināt noteikt, ka darījumos ar kokmateriāliem vai saistītiem pakalpojumiem atbildīgais par PVN maksāšanu ir saņēmējs ("īpašais pasākums"). Pēc secīgiem pagarinājumiem minētā atļauja zaudēs spēku 2021. gada 31. decembrī⁵.
- (2) Vēstulē, kas Komisijā reģistrēta 2021. gada 4. aprīlī, Latvija pieprasīja atļauju darījumos ar kokmateriāliem turpināt piemērot īpašo pasākumu. Kopā ar šo vēstuli Latvija iesniedza ziņojumu par minētā īpašā pasākuma piemērošanu.
- (3) Saskaņā ar Direktīvas 2006/112/EK 395. panta 2. punkta otro daļu Komisija par Latvijas pieprasījumu informēja pārējās dalībvalstis 2021. gada 9. augusta vēstulē un

¹ OV L 347, 11.12.2006., 1. lpp.

² Padomes Lēmums 2006/42/EK (2006. gada 24. janvāris), ar ko Latvijai atļauj pagarināt pasākuma piemērošanu, atkāpjoties no 21. panta Padomes Sestajā direktīvā 77/388/EEK par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem (OV L 25, 28.1.2006., 31. lpp.).

³ Padomes Sestā direktīva 77/388/EEK (1977. gada 17. maijs) par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem — Kopēja pievienotās vērtības nodokļu sistēma: vienota aprēķinu bāze (OV L 145, 13.6.1977., 1. lpp.).

⁴ Padomes Īstenošanas lēmums 2009/1008/ES (2009. gada 7. decembris), ar ko Latvijas Republikai atļauj turpināt piemērot pasākumu, atkāpjoties no 193. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 347, 24.12.2009., 30. lpp.).

⁵ Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2018/2006 (2018. gada 11. decembris), ar kuru groza Īstenošanas lēmumu 2009/1008/ES, ar ko Latvijas Republikai atļauj turpināt piemērot pasākumu, atkāpjoties no 193. panta Direktīvā 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 322, 18.12.2018., 20. lpp.).

Spāniju 2021. gada 10. augusta vēstulē. Komisija 2021. gada 10. augusta vēstulē paziņoja Latvijai, ka tās rīcībā ir visa informācija, kas nepieciešama pieprasījuma izvērtēšanai.

- (4) Saskaņā ar Latvijas sniegto informāciju kokmateriālu tirgus, kas ir viena no svarīgākajām Latvijas tautsaimniecības nozarēm, ir īpaši pakļauts krāpšanai PVN jomā, jo tajā pārsvarā ir liels skaits mazu vietējo uzņēmēju un atsevišķi piegādātāji. Tirgus raksturs un iesaistīto uzņēmumu rīcība ir izraisījuši krāpšanu PVN jomā, ko Latvijas nodokļu iestādēm ir bijis grūti kontrolēt. Lai apkarotu šo pārkāpumu, Latvijas nodokļu iestādes PVN nomaksai darījumos ar kokmateriāliem ir ieviesušas apgrieztās PVN maksāšanas sistēmu, kas saskaņā ar Latvijas iesniegto ziņojumu ir izrādījusies ļoti efektīva un ievērojami samazinājusi krāpšanu šajā tirgū.
 - (5) Parasti atkāpes piešķir uz noteiktu laiku, lai varētu izvērtēt, vai īpašais pasākums ir lietderīgs un efektīvs. Atkāpes dod dalībvalstīm laiku valsts līmenī ieviest citus vispārpieņemtus pasākumus, lai uzraudzītu materiālu apriti, PVN nomaksu un nodokļu maksātāju saistību izpildi, kuriem būtu jārisina attiecīgā problēma līdz atkāpes pasākuma termiņa beigām, tādējādi novēršot nepieciešamību pagarināt šo īpašo pasākumu. Atkāpe, kas ļauj izmantot apgrieztās maksāšanas sistēmu, tiek izņēmuma kārtā piešķirta kā galējs līdzeklis krāpniecības apkarošanai konkrētās jomās. Tāpēc līdz šajā īstenošanas lēmumā paredzētā īpašā pasākuma termiņa beigām Latvijai būtu jāveic citi vispārpieņemti pasākumi, lai apkarotu un novērstu krāpšanu ar PVN kokmateriālu tirgū, lai nebūtu nepieciešama turpmāka īpašā pasākuma pagarināšana.
 - (6) Tāpēc būtu jāatļauj Latvijai piemērot īpašo pasākumu līdz 2024. gada 31. decembrim.
 - (7) Īpašajam pasākumam nebūs negatīvas ietekmes uz Savienības pašu resursiem, ko veido PVN.
 - (8) Tādēļ Īstenošanas lēmums 2009/1008/ES būtu attiecīgi jāgroza,
- IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Īstenošanas lēmuma 2009/1008/ES 2. pantu aizstāj ar šādu:

“2. pants

Šo lēmumu piemēro līdz 2024. gada 31. decembrim.”

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Latvijas Republikai.

Briselē,

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*